

РЕЦЕНЗІЯ

на дисертаційну роботу Васильченко Дар'ї Костянтинівни
«Принципи архітектурно-планувальної організації закладів позашкільної освіти в структурі об'єднаних територіальних громад», представлену на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 191 – Архітектура та містобудування

Детальне ознайомлення з дисертацією Васильченко Дар'ї Костянтинівни **«Принципи архітектурно-планувальної організації закладів позашкільної освіти в структурі об'єднаних територіальних громад»** дає підставу для формулювання наступних узагальнених результатів щодо оцінки її актуальності, наукового рівня, новизни, обґрунтованості і достовірності представлених теоретичних положень, практичного значення, змісту, завершеності та відповідності нормативним вимогам, а також рівня виконання поставленого наукового завдання та оволодіння здобувачкою методологією наукової діяльності.

Актуальність теми дисертаційного дослідження Васильченко Дар'ї Костянтинівни обумовлена тим, що вже певний час в Україні впроваджується реформа децентралізації, що впливає на організацію позашкільної діяльності. Заклади позашкільної освіти мають відповідати вимогам сучасності, повинні мати сучасну матеріально-технічну базу, повинні мати змогу адаптуватися до змінюваної демографічної ситуації відповідно до процесів об'єднання або розділення територіальних громад. Заклади позашкільної освіти на сучасному етапі розвитку мають виконувати в тому числі і функцію психологічної реабілітації дітей, що постраждали від війни, дуже важливим є створення фізично та психологічно комфортного середовища для дітей у освітньому осередку.

Обґрунтованість наукових положень, висновків і рекомендацій дисертації підтверджується здійсненим детальним критичним аналізом і отриманими результатами порівняння теоретичного і практичного вітчизняного та зарубіжного досвіду, досліджень за близькими темами. Слід зазначити належний ступінь наукової обґрунтованості висунутих авторкою теоретичних положень, рекомендацій та висновків, що забезпечується продуманим застосуванням загальнонаукових та спеціальних методів пізнання.

Достовірність основних положень підтверджується:

- Позитивною оцінкою результатів дисертаційного дослідження, висвітлених на конференціях різних рівнів;

- Вдалою апробацією результатів дисертаційного дослідження під час експериментального проектування та у співкерівництві дипломними проектами студентів, що підтверджується актами впровадження;

- Визначеною у роботі науковою новизною, дотриманням академічної доброчесності у роботі;

- Якісно опрацьованим матеріалом – проаналізованими першоджерелами, графічними даними, статистичними даними. Загальний перелік літературних джерел, на які посилається здобувачка, містить 243 найменування.

Мета та відповідні їй завдання дисертаційного дослідження Васильченко Д. К. відповідають заявленій темі. Робота є завершеним науковим дослідженням, результати є науково обґрунтованими, достовірними. У роботі здобувачка дотримувалась принципів академічної доброчесності, запозичення ідей, думок, ілюстрацій інших науковців мають відповідні посилання на джерела.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в наступному:

Васильченко Д. К. було вперше сформульовано принципи, відповідні прийоми та засоби архітектурно-планувальної організації закладів позашкільної освіти в структурі об'єднаних територіальних громад; на їх основі розроблені планувальні рішення навчальних зон та чарунок. Васильченко Д. К. у роботі акцентує увагу на доцільності використання універсальних навчальних зон при проектуванні закладів позашкільної освіти. Здобувачкою були запропоновані варіанти планувальних рішень універсальної навчальної зони. Окрім цього, Васильченко Д. К. було удосконалено систематизацію критеріїв оцінювання ефективності функціонально-планувального рішення ЗПО, детально досліджено сценарії функціонування ЗПО відповідно до напрямку діяльності та розроблено узагальнені схеми траєкторій руху відвідувачів та персоналу по структурі закладів. Здобувачкою були надані пропозиції щодо покращення та уточнення методу обчислення корисної площі в гнучких навчальних просторах ЗПО; методу оптимізації використання за часовим параметром зон ЗПО.

Практичне значення отриманих результатів дослідження. Дослідження Васильченко Д. К. має міждисциплінарний характер, воно поєднує архітектуру із педагогікою, психологією дитини. Результати дослідження можуть бути впроваджені у розробку проектних рішень навчальних закладів для дітей, у проектні рішення щодо реконструкції постраждалих від воєнних дій будівель, які підлягають відновленню. Результати дослідження також можуть використовуватися як база для проведення практичних та лекційних занять для студентів-архітекторів.

Оцінка наукових публікацій. Варто відмітити, що результати дисертаційного дослідження були опубліковані здобувачкою у 12 одноосібних публікаціях. У 3 публікаціях у співавторстві здобувачкою зроблено аналіз та узагальнення існуючих методів та засоби оптимізації проектних рішень закладів позашкільної освіти, взято участь у формуванні висновків, розроблено графічний матеріал, здобувачкою виконано збір, аналіз матеріалу взято участь у формулюванні висновків. Загалом опубліковано 6 статей та 9 тез наукових доповідей на міжнародних, всеукраїнських, науково-практичних конференціях. В тому числі 5 статей у фахових виданнях України та 1 стаття у науковому періодичному виданні країни ЄС, що індексується у базі даних Index Copernicus.

Кількість та якість публікацій здобувачки відповідає вимогам п.8 «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії». Публікації виконані на хорошому рівні, за змістом вони відповідають основній меті та завданням дисертаційного дослідження.

Оцінка змісту, стилю та мови дисертації, її завершеності, оформлення.

Роботу здобувачка виконала у відповідності до вимог ДАК України. Дослідження виконано відповідно до етики вимог щодо наукового стилю, мови та оформлення роботи. Представлене на розгляд дисертаційне дослідження Васильченко Дар'ї Костянтинівни є завершеною, повноцінною науковою працею. Це продемонстровано логічною послідовністю викладення матеріалу дослідження.

Загальний обсяг роботи становить 323 сторінки, основна текстова частина складається із 157 сторінок. Слід відмітити якість виконання графічного матеріалу, робота містить 67 сторінок ілюстративного матеріалу.

Кількість опрацьованих літературних джерел становить 243 найменування, список використаної літератури представлено на 33 сторінках.

Вступна частина роботи містить всі необхідні складові: опис актуальності теми дослідження, зв'язків із науковими програмами, визначення мети та завдань роботи, предмет та об'єкт дослідження, що відповідають темі дисертаційного дослідження, наукову новизну і практичне значення одержаних результатів роботи.

Розділ 1 - «Особливості становлення сучасної системи закладів позашкільної освіти в Україні і світі» - містить аналіз та узагальнення наукових досліджень у споріднених галузях та із споріднених питань. Принципові моменти, на які спирається робота, зокрема, моделі формування мережі, виділені в окремий параграф. Робота спирається на дослідження Мерилової І. О. щодо мережі формування закладів позашкільної освіти, на що є відповідні посилання у

графічному матеріалі та у тексті. Увага акцентована також на аналізі досвіду проектування, зокрема, виділено низку популярних тенденцій архітектурної галузі, що проявляється у сучасних проектних рішеннях. Міждисциплінарний характер роботи підкреслено розглянутим питанням щодо впливу освітніх методів (розглянуто як історичні, так і сучасні форми) на організацію навчальних просторів освітніх осередків.

Розділ 2 - «Функціонально-планувальна організація закладів позашкільної освіти на сучасному етапі розвитку» - містить аналіз факторів впливу на архітектуру закладів позашкільної освіти, розглянуті існуючі класифікації ЗПО, сучасні тенденції у вирішенні інтер'єрних просторів, запропоновано підхід до покращення ефективності використання площ будівлі та територій закладу позашкільної освіти різними верствами населення відповідно до часового параметру, що є актуальним питанням. Надано огляд історії становлення проектування із комбінаторних елементів як база для власної розробки планувальних комбінаторних чарунок, що запропоновані у 3 розділі роботи.

Розділ 3 - «Принципи та прийоми архітектурно-планувальних рішень середовища закладів позашкільної освіти» - містить текстову та графічну частину щодо розроблених планувальних чарунок навчального осередку. Запропоновані чарунки на різну кількість користувачів, запроєктовані відповідно до низки основних класифікаційних ознак. Запропоновані рішення універсальної навчальної зони. Досягнуто мету роботи, сформульовано основні принципи архітектурно-планувальних рішень ЗПО, а також відповідні ним прийоми та відповідні прийомам засоби їх реалізації. Запропоновані планувальні рішення для різної кількості користувачів відповідно до напрямку діяльності ЗПО.

Підводячи підсумок щодо представленого на рецензію дисертаційного дослідження Васильченко Дар'ї Костянтинівни, потрібно відмітити інформаційну відповідність та послідовність всіх складових розділів дисертації, їх рівномірну насиченість, а також високий професійний рівень виконання ілюстративного матеріалу. Мета дисертаційного дослідження була досягнута, завдання – виконані, висновки до роботи відповідають завданням та меті, є виваженими та ґрунтовними.

Серед позитивних характеристик роботи слід виділити наступні:

- Дуже актуальною є ідея щодо впровадження психологічної підтримки дітей у закладах позашкільної освіти. Здобувачка пропонує варіанти облаштування внутрішнього середовища ЗПО таким чином, щоб надати дітям можливість реабілітації у будівлі освітнього осередку, сформувати комфортне і фізично, і психологічно середовище для них.

- Вперше були сформульовані принципи, прийоми та засоби архітектурно-планувальної організації закладів позашкільної освіти в структурі

об'єднаних територіальних громад, що враховують можливість демографічних змін;

- Наголошується на доцільності використання універсальних зон, що є зручними для людей різних ергономічних параметрів, можуть функціонувати для різних напрямків роботи. Даний пункт відкриває можливість використання універсальних навчальних зон в якості зон для освіти дорослих, наприклад, що розширює можливості використання закладу позашкільної освіти у час, коли діти в ньому не займаються. Це є шляхом підвищення ефективності використання площі та відповідає одній із сучасних концепцій – щодо функціонування освітнього осередку як громадського центру адміністративної одиниці.

В цілому позитивно оцінюючи дисертаційну роботу, наукове і практичне значення одержаних результатів, маю висловити певні зауваження та побажання.

Зауваження та побажання:

1. Доцільним було б зробити більший акцент у роботі на психологічному аспекті, на необхідності реабілітації дітей, що постраждали від війни, що є переселенцями. Цей пункт, безперечно, додає актуальності роботі, тому доцільним вважаю приділити йому більше уваги.

2. Не вистачає ілюстрацій із прикладами власних архітектурних рішень, рішеннями інтер'єрів та загального освітнього простору різних типів закладів позашкільної освіти. Це значно прикрасило б роботу.

3. У роботі, зокрема у текстовій частині, присутні орфографічні та стилістичні помилки.

Проте, зазначені зауваження не зменшують загального позитивного враження від представленої дисертаційної роботи, вони мають переважно рекомендаційний характер. Отримані здобувачкою результати не викликають сумніву, є науково обґрунтованими, мають наукову новизну і практичне значення. В цілому, робота є завершеним науковим дослідженням та заслуговує позитивної оцінки.

Відповідність дисертації вимогам «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії».

Дисертація Васильченко Дар'ї Костянтинівни «**Принципи архітектурно-планувальної організації закладів позашкільної освіти в структурі об'єднаних територіальних громад**» відповідає вимогам «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», зокрема пп. 5, 6, 7, 8, 9. Робота є самостійною науковою працею. Виконана з дотриманням академічної доброчесності. Висунуті в ній наукові

